

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie I./2016
Plénum

Uznesenie:

spisová značka	PL. ÚS 49/2015
populárny názov	Poplatky za zdravotné výkony
sudca spravodajca	Rudolf Tkáčik
druh konania	konanie o súlade právnych predpisov
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o prijatí
dátum rozhodnutia	28.10.2015
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 40 Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 152 ods. 4
analytická právna veta	In concreto ústavný súd vyhodnotil, že navrhovateľ svoj návrh na pozastavenie účinnosti napadnutého zákonného ustanovenia založil v podstate na odkaze k dôvodom, na ktorých založil svoj petít vo veci samej. Stotožňuje teda formulované dôvody nesúladu s ústavou s dôvodmi na pozastavenie účinnosti napadnutého ustanovenia. Akceptovanie takto odôvodneného návrhu by znamenalo, že ústavný súd v každom prípade prijatia návrhu podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy namietajúceho rozpor so základným právom alebo slobodou na ďalšie konanie musí rozhodnúť aj o pozastavení účinnosti napadnutých ustanovení právnych predpisov. Citovaná ústavná ani zákonná úprava však tejto konštrukcii nezodpovedá.
skutkový stav a základné fakty	Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol doručený návrh prezidenta Slovenskej republiky (ďalej len „prezident“ alebo „navrhovateľ“) na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a § 37 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Prezident ústavnému súdu navrhol rozhodnúť o nesúlade § 3 ods. 4 zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení zákona č. 53/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 577/2004 Z. z.“), s čl. 1 ods. 1, čl. 40 a čl. 152 ods. 4 ústavy. Prezident v návrhu informuje, že napriek využitiu jeho ústavného oprávnenia podľa čl. 102 ods. 1 písm. o) ústavy Národná rada Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) opätovne schválila zákon, ktorý bol 28. marca 2015 publikovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom 53 a prostredníctvom ktorého sa napadnuté ustanovenie stalo súčasťou platného a účinného právneho poriadku.

	<p>Podľa názoru prezidenta § 3 ods. 4 zákona č. 577/2004 Z. z. vytvára „priestor na takmer neobmedzené vyberanie rozličných úhrad od pacientov“. Nadväzne prezident dôvodí, že «takto koncipovaná norma je spôsobilá zasiahnuť do podstaty a zmyslu základného práva zaručeného čl. 40 ústavy, konkrétne do rozsahu bezplatnej zdravotnej starostlivosti...</p> <p>Základnou námietkou je to, že:</p> <ul style="list-style-type: none"> - po prvé, negatívne vymedzenie úkonov umožňuje poskytovateľom zdravotnej starostlivosti ľubovoľným spôsobom určovať a spolplatiť ďalšie úkony, ktoré sa pravidelne vyskytujú pri poskytovaní zdravotných výkonov; tu sa v celom rozsahu môže pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti uplatniť čl. 2 ods. 3 ústavy...; - po druhé, táto možnosť môže viesť k vytvoreniu reálnych prekážok v prístupe ku zdravotnej starostlivosti, ktoré budú spočívať v ekonomickom a sociálnom zaťažení pacientov.». <p>Podľa prezidenta „národná rada pri schvaľovaní napadnutého ustanovenia... nevzala... náležitým spôsobom do úvahy jej viazanosť ústavou a zasiahla tak do zaručeného obsahu základného práva garantovaného čl. 40 ústavy bez toho, aby na to existovali primerané a objektívne zdôvodniteľné okolnosti... Ak totiž podľa citovaného článku ústavy na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť, je povinnosťou zákonodarcu toto právo chrániť a prostredníctvom zákonov čo najpresnejšie definovať a taxatívne ohraničiť služby či úkony súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, za ktoré môže poskytovateľ požadovať úhradu. Absencia takéhoto zákonného, právne vynútiteľného a predvídateľného mechanizmu, ako to už ukazuje krátka doba skutočného praktického používania napadnutej zákonnej úpravy niektorými poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, môže viesť k tomu, že sa značne relativizuje pojem bezplatná zdravotná starostlivosť; pojem bezplatnosť sa doslova môže takou a podobnou praxou vyprázdniť..."</p> <p>Súčasne navrhovateľ žiada pozastaviť účinnosť napadnutého ustanovenia.</p> <p>Podľa § 3 ods. 4 zákona č. 577/2004 Z. z. súčasťou zdravotného výkonu je aj</p> <ol style="list-style-type: none"> a) objednanie poistenca na vyšetrenie vrátane objednania na konkrétny čas, b) vypísanie lekárskeho predpisu alebo vypísanie lekárskeho poukazu, c) vypísanie odporúčania na poskytnutie špecializovanej ambulantnej starostlivosti alebo vypísanie odporúčania na poskytnutie ústavnej starostlivosti, d) vypísanie návrhu na kúpeľnú liečbu, e) potvrdenie o návšteve lekára alebo potvrdenie o návšteve iného zdravotníckeho pracovníka.
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní doručeného návrhu konštatuje, že prezident je podľa čl. 130 ods. 1 písm. b) ústavy v spojení s § 18 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde aktívne legitimovaný na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov, pričom jeho návrh obsahuje všetky náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde. Na základe tohto zistenia ústavný súd dospel k záveru, že v časti, v ktorej prezident navrhol rozhodnúť o nesúlade § 3 ods. 4 zákona č. 577/2004 Z. z. s čl. 1 ods. 1 a čl. 40 ústavy, nie sú dôvody na odmietnutie jeho návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a preto ho v tomto rozsahu prijal na ďalšie konanie.</p> <p>Návrh na pozastavenie účinnosti § 3 ods. 4 zákona č. 577/2004 Z. z. navrhovateľ odôvodňuje ohrozením základného práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na základe zdravotného poistenia (čl. 40 ústavy) u občanov dotknutých napadnutým ustanovením. Dôvody navrhovateľa teda smerujú iba k jednému z ústavne aprobovaných a variantne koncipovaných determinantov využitia právomoci ústavného súdu podľa čl. 125 ods. 2 ústavy, a to k ohrozeniu základného práva alebo slobody. In abstracto ústavný súd konštatuje, že pre aplikáciu uvedenej ústavnej normy postačuje zistenie len jedného z predmetných podmieňujúcich faktorov.</p> <p>In concreto však ústavný súd vyhodnotil, že navrhovateľ svoj návrh na pozastavenie účinnosti napadnutého zákonného ustanovenia založil v podstate na odkaze k dôvodom, na ktorých založil svoj petit vo veci samej. Stotožňuje teda formulované dôvody nesúlady s ústavou s dôvodmi na pozastavenie účinnosti napadnutého ustanovenia. Akceptovanie takto odôvodneného návrhu by znamenalo, že ústavný súd v každom prípade prijatia návrhu podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy namietajúceho rozpor so základným právom alebo slobodou na</p>

	<p>d'alsie konanie musi rozhodnúť aj o pozastavení účinnosti napadnutých ustanovení právnych predpisov. Citovaná ústavná ani zákonná úprava však tejto konštrukcii nezodpovedá.</p> <p>Ústavný súd nezistil dôvody alebo okolnosti, ktoré by pri prijatí predloženého návrhu na d'alsie konanie mali viesť k uplatneniu jeho právomoci podľa čl. 125 ods. 2 ústavy, preto tomuto návrhu navrhovateľa nevyhovel.</p> <p>Prezident v návrhu namieta aj nesúlad napadnutého ustanovenia s čl. 152 ods. 4 ústavy, pričom poukazuje na súvislosť so skúmaním predvídateľnosti správania určeného právnou normou pri posudzovaní jej súladnosti s čl. 1 ods. 1 ústavy.</p> <p>Článok 152 ods. 4 ústavy predstavuje podľa názoru ústavného všeobecne interpretačné pravidlo pre každého, kto pri svojej činnosti aplikuje alebo vykladá podústavnú právnu normu, a je zároveň ústavným imperatívom toto pravidlo dodržiavať. Toto ustanovenie ústavy nesporne tiež súvisí s konaním o súlade právnych predpisov s ústavou podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, ak jadrom kritiky je „kvalita“ zákona alebo jeho jednotlivých ustanovení (ako to je v tomto prípade). Pre svoju povahu interpretačného pravidla má svoje miesto v konaní ústavného súdu v rámci tzv. konkrétnej kontroly ústavnosti, nie je však referenčným ustanovením pre vyslovenie nesúladu posudzovaného právneho predpisu s ústavou. Nepresnosť, nejasnosť či nezrozumiteľnosť zákonnej normy sa primárne dotýka princípov vyplývajúcich z čl. 1 ods. 1 ústavy, osobitne princípu právnej istoty. Vzhľadom na to ústavný súd neidentifikoval príčinnú súvislosť medzi napadnutým ustanovením zákona č. 577/2004 Z. z. a čl. 152 ods. 4 ústavy, dôvody uvedené v návrhu v tejto súvislosti považoval iba za súčasť celkovej argumentácie a návrh prezidenta v tejto časti odmietol už pri jeho predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnený.</p> <p>Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, že:</p> <p><u>Návrh prezidenta Slovenskej republiky na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 3 ods. 4 zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení zákona č. 53/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, s čl. 1 ods. 1 a čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky prijal na d'alsie konanie.</u></p> <p><u>Návrhu na pozastavenie účinnosti § 3 ods. 4 zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení zákona č. 53/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony nevyhovel</u></p> <p><u>Návrh prezidenta Slovenskej republiky vo zvyšnej časti odmietol ako zjavne neopodstatnený.</u></p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (v znení zákona č. 720/2004 Z. z.) v znení neskorších predpisov § 3 ods. 4
klúčové slová	Súlad - súlad právnych predpisov

spisová značka	PL. ÚS 52/2015
populárny názov	Ambulancie anesteziológie a intenzívnej medicíny
sudca spravodajca	Peter Brňák
druh konania	konanie o súlade právnych predpisov
druh rozhodnutia a	Uznesenie - Uznesenie o prijatí

spôsob vybavenia	
dátum rozhodnutia	09.12.2015
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 2 ods. 2</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 40</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 20</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 12 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 12 ods. 2</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 13</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 14</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 ods. 2</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 35 ods. 1</p>
analytická právna veta	
skutkový stav a základné fakty	<p>Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol doručený návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovateľ“) na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade ustanovenia § 102q ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 77/2015 Z. z. (ďalej len „zákon č. 578/2004 Z. z.“ alebo „zákon o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti“) a slovného spojenia v tomto zákone v bode 62 jeho prílohy č. 1a „ambulancia anestéziológie a intenzívnej medicíny len v nemocnici, v ktorej sa poskytuje ústavná zdravotná starostlivosť v odbore anestéziológia a intenzívna medicína,“ s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13, čl. 20, čl. 35 ods. 1 a čl. 40 ústavy, s čl. 8 ods. 1 a 2 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“).</p> <p>Navrhovateľ napáda nesúlad ustanovenia § 102q ods. 1 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, ktoré v súčasnosti znie: „Poskytovateľ, ktorý poskytuje špecializovanú ambulantnú zdravotnú starostlivosť na základe povolenia vydaného podľa predpisov účinných do 30. júna 2014 v špecializačnom odbore, ktorý nie je ustanovený vo všeobecne záväznom právnom predpise vydanom podľa § 7 ods. 6 v znení účinnom od 1. júla 2014 pre poskytovanie špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti v špecializovanej ambulancii podľa prílohy č. 1a, je povinný požiadať o zmenu povolenia najneskôr do 30. júna 2016. Ak poskytovateľ podľa prvej vety v lehote podľa prvej vety o zmenu povolenia nepožiadala, alebo nezíska povolenie podľa tohto zákona do 31. decembra 2016, povolenie stráca platnosť 31. decembra 2016. Povinnosť podľa prvej vety sa nevzťahuje na poskytovateľa, ktorý má vydané povolenie na prevádzkovanie ambulancie urgentnej medicíny Horskej záchranej služby a ambulancie Hasičského záchranného zboru v odbore urgentná medicína.“ Okrem toho navrhovateľ napáda tiež znenie slovného spojenia v bode 62 prílohy č. 1a.</p> <p>Neústavnosť napadnutej právnej úpravy navrhovateľ odôvodnil tým, že sa ňou „zmenil zoznam ambulancií špecializovanej zdravotnej starostlivosti... tak, že sa medzi ambulancie... zaradila aj ambulancia anestéziológie a intenzívnej medicíny. Novelou však bolo určené, že ambulancia anestéziológie a intenzívnej medicíny môže byť zriadená len v nemocnici, v ktorej sa poskytuje ústavná zdravotná starostlivosť v odbore anestéziológia a intenzívna medicína... V zmysle napádanej prílohy... v spojení s prechodným ustanovením § 102q ods. 1 citovaného zákona po uplynutí prechodného obdobia dňom 31. decembra 2016 stratia platnosť povolenia na prevádzkovanie ambulancií v špecializačnom odbore anestéziológia a intenzívna medicína (mimo ústavných zariadení) a od 1. januára 2017 nebude možné prevádzkovať ambulancie v špecializačnom odbore anestéziológia a intenzívna medicína mimo nemocnice, v ktorej sa poskytuje ústavná zdravotná starostlivosť v odbore anestéziológia a intenzívna medicína. Na základe uvedenej právnej úpravy dôjde po uplynutí prechodného obdobia</p>

	<p><i>k likvidácii súkromných anesteziologických ambulancií a rovnako k znemožneniu výkonu zákrokov v zariadeniach jednotňovej chirurgie prevádzkovaných mimo nemocničných zariadení...</i></p> <p><i>Prijatou novelou sa významne sťaží, resp. úplne znemožní výkon mnohých zdravotných zákrokov nielen v zariadeniach jednotňovej chirurgie, ale aj tých bežných zákrokov v ambulanciách, pri ktorých je z osobitných dôvodov nevyhnutná anestézia (napr. stomatologické zákroky v prípade nespolpracujúcich pacientov - zdravotne postihnutých, maloletých detí a pod.). Nová právna úprava sa výrazne podľa navrhovateľa dotkne aj ochrany zdravia fyzických osôb (pacientov), čím dôjde k zásahu aj do ich základného práva na ochranu zdravia podľa čl. 40 ústavy, keďže napádané ustanovenia zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti v aplikačnej praxi vyvolajú zníženie dostupnosti požadovanej zdravotnej starostlivosti.</i></p> <p><i>Namietaná právna úprava je rovnako neprimeraná, nedôvodná a neprípustná, pretože zasahuje aj do základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života garantovaného čl. 19 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 8 dohovoru a „nesplňa ani kritérium proporcionality zásahu z dôvodu, že jej prijatie a aplikácia nie sú nevyhnutné.</i></p> <p><i>Navrhovateľ v podstatnom ďalej uviedol, že "Schválenie zákona predstavuje zásah do legitímnych očakávaní poskytovateľov ambulantnej zdravotnej starostlivosti v súkromnej sfére a práv nadobudnutých počas účinnosti skoršieho práva a zmenu podmienok realizácie základného práva podľa čl. 35 ods. 1 ústavy, ktorá znamená zníženie možnosti realizovať ústavou garantované základné práva na slobodnú voľbu povolania a právo podnikat."</i></p>
z odôvodnenia	<p>Ústavný súd návrh navrhovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí pléna podľa už uvedeného § 25 zákona o ústavnom súde a dospel k záveru, že spĺňa všetky ústavou a zákonom o ústavnom súde predpísané predpoklady na jeho prijatie na ďalšie konanie.</p> <p>Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, že <u>návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky prijal na ďalšie konanie.</u></p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení zákonov v znení neskorších predpisov § 102q ods. 1
klúčové slová	<p>prokurátor, prokuratúra</p> <p>zdravotná starostlivosť</p> <p>lekárska starostlivosť - poskytovateľ</p> <p>zmena právnej úpravy</p> <p>súlad - súlad právnych predpisov</p> <p>konanie pred ústavným súdom - podmienky konania pred ústavným súdom</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.